

TÉMA IN

in.ihned.cz/tema

Už dost lidí se spletlo, když takovou houbu uřízli nožem (ne celou) a pak došlo k otravě, protože třeba v zemi zůstal onen pověstný „kalich smrti“ muchomůrky zelené. Naopak pokud houba roste na dřevu – třeba na pařezech nebo kmenech jako václavky či šupinovka opěnka – houbu vidím celou a mohu uříznout jen tu část, kterou budu jíst (což u václavek větší část třeně zrovna nebývá). Nářky některých, že zbytek houby zůstane na dřevu, bude hnit a zlikviduje podhoubí, jsou zcela liché. Všechny houby přece ještě nikdy nikdo nesebral, a tak tam zůstaly a podhoubí nebylo zničeno. Příroda s tímhle prostě počítá.

Satany a lanýže

Když se na besedě o houbách zeptám, kdo našel satana, většinou se zvedne poměrně hodně rukou. To proto, že satan se místy říká nejčastěji hříbu žlučníku nebo také hříbu kříšti. Pravý satan ovšem je houba vzácná, dnes zákonem chráněná (nesmí se tedy sbírat), se šedým kloboukem, červenými ústími rourek a slabě modrající dužninou. A aby se to nepletlo, je jedovatý jen za syrova (tvrdí se, že stačí malý kousek a celou noc je vám špatně), tepelně upravený je jedlý.

Podobně občas někdo tvrdí, že našel lanýže (zcela výjimečně se u nás na doslova několik lokalitách nalézt může, ovšem zase se jedná o houbu chráněnou), ale stačí se zeptat, jak hluboko pod zemí byl (protože lanýže skutečně rostou v naprosté většině pod zemí), a omyl je zřejmý. Většinou za lanýže lidé považují některé pestřece, houby jedlé jen v malém množství jako koření.

Lidu ale neporučíte, bude si houby jmenovat po svém! Takových lidových jmen hub jsou stovky. Mně se nejvíc líbí jméno pro hřib (klouzek) strakoš, kterému leckde říkají „bezpráce“.

Samozvaní odborníci

Nenechte se při sbírání hub rozhodit chytráky, kteří budou vaše úlovky komentovat. Jel jsem jednou se svými tehdy ještě malými dětmi tramvají přes celé město s košíkem čirů-

FOTO: TITOL IMAGES

vek fialových. Ty pohledy lidí říkaly jasně: vrah dětí. Až jedna paní nevydržela a ohrouc pýsk víc než hlasitě na celou tramvaj zvolala: Tak tohle bych nejedla!

Takové rádkyně se ještě můžeme lehko zbavit například ujištěním, že dělá dobře, protože houby nechá těm, kdo je opravdu znají. Horší jsou „znalci“ kteří vám v lese (a to i na dálku) suverénně určí jakoukoli houbu. Na ty skutečně pozor – jen se vytahují.

A jak je rozeznat od skutečných znalců? Ti se poznají poměrně jednoduše. Alespoň u méně známé houby klidně řeknou: Tohle neznám, tohle by se muselo mikroskopovat. Ti kteří vypadají, že znají nejméně, právě znají nejvíc – a právě proto vědí, jak málo znají.

Mámoó! Tátoó!!! Pojďte se podívat!!!

Takověhle halekání v lese slyšíme až příliš často. Ještě že si občas fandíme, jaký že to jsme kulturní národ. Les je – pro věřící i nevěřící – chrám přírody. Podle toho bychom

se v něm měli chovat. Opravdu dost dobře nevím, co s takovými křiklouny.

A co s těmi, kdo rozhrabávají celé polštáře mechu ve snaze najít ty ještě malinkaté hříbečky? Pak se často diví, že tam v dalším roce nic nenarostlo, a není divu. Podhoubí bylo nenávratně poškozeno. Ostatně právě tihle „takyhoubaři“ nejdou sbírat houby do pověstných igelitových sáčků a pak se diví, že je jim špatně i po dobrých a nepochybně jedlých houbách.

A co s těmi, kdo kopou do neznámé houby? Taky nevím. Jako jinde i tady je vandalů pořád dost. Snad k zamyšlení opět jedna parafráze z pera renomovaných mykologů. Zní takto: Papír odhozený v lese dítětem svědčí o tom, že je rodiče špatně vychovali. Papír odhozený rodiči svědčí o tom, že je nemohli vychovat jinak.

Ale napadá mne: Dneska už v některých našich městech jsou pokutováni ti, kdo odhazují cigaretové špačky, vyplivují žvýkačky nebo plivou na chodníky. Třeba to jednou nastoupí v našich lesích. Bylo by na čase! ■

SVATOPLUK HOLEC

Autor je externím učitelem katedry biologie
Pedagogické fakulty ZČU

Tip na kapesní atlas

Fotografické publikace Houby z nakladatelství Slovart jsou praktickými příručkami k poznávání a určování hub Evropy v jejich přirozeném prostředí. Kapesní atlas z pera německého mykologa Edmunda

Garnweidnera obsahuje 414 barevných fotografií, novější příručka vydaná v ČR v loňském roce, jejímiž autory jsou Shelley Evans a Geoffrey Kibby, představuje na detailních fotografiích s podrobným popisem přes 440 druhů hub.

Muchomůrka růžovka

Špička obecná

Bedla vysoká

Liška obecná

Václavka obecná